

ЕСТЕТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

Естетичко друштво Србије

Омладинска секција

Конференција

ЧЕМУ ЕСТЕТИКА?

књига резимеа

Естетичко друштво Србије

Београд, 2020.

Конференција ЧЕМУ ЕСТЕТИКА? - Књига резимеа

Издавач

Естетичко друштво Србије , Риге од Фере 4, Београд

За издавача

др Дивна Вуксановић

Уредници

др Уна Поповић

Милош Миладинов

Владимир Миленковић

Дизајн

др Драган Ђаловић

Прелом текста

Лејла Сладић

Штампа

Uncle Vanya's Booktique,
књиговезница, Нови Сад

Тираж

80

ISBN-978-86-81712-04-7

THE AESTHETIC SOCIETY OF SERBIA

the Youth Section
of the Aesthetic Society of Serbia

Conference
WHY AESTHETICS?
Book of Abstracts

The Aesthetic Society of Serbia

Belgrade, 2020.

САДРЖАЈ / CONTENTS

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР /ORGANIZATION COMMITTEE.....	5
ПРОГРАМСКИ ОДБОР /PROGRAMME COMMITTEE.....	5
УВОД	6
ПРОГРАМ СКУПА.....	9
PROGRAMME.....	12
САЖЕЦИ ИЗЛАГАЊА /PAPER ABSTRACTS.....	15

**ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР /
ORGANIZATION COMMITTEE**

Милош Миладинов,
Марко Новаковић,
Уна Поповић,
Драган Ћаловић,
Владимир Миленковић

**ПРОГРАМСКИ ОДБОР /
PROGRAMME COMMITTEE**

Дивна Вуксановић,
Небојша Грубор,
Ива Драшкић Вићановић,
Драган Жунџић,
Душан Пајин

УВОД

Чему естетика?

Питање „Чему естетика?“ посебно је неугодно када се одговара са позиција, у питање доведене, естетике. Оно „чему“, које је у питању садржано, ставља предмет његовог разматрања на дефанзивне позиције: естетика се чини неким сувишним предметом чију претензију на поље уметности треба легитимисати. Ситуацију отежава то што је ово поље већ увелико окупирано другим легитимним приступима искуству уметничког: теоријом уметности, историјом уметности, уметничком критиком, те различитим гранама хуманистичких наука, које тумаче уметност из властитиог ракурса. Какав онда залог може узети естетика за свој опстанак суочена са низом приступа које нуде посебне науке, односно, шта је то специфично и вредно у филозофском приступу уметности? Полазећи из најопштије одредбе естетике - филозофске дисциплине које за свој предмет узима уметност, естетику можемо узети као сусрет филозофске појмовности и уметничких пракси, на пољу мишљења. Међутим, оваква одредба, колико сигурна, толико и празна, може се ближе одредити тек погледом на традицију естетике, разабарањем специфичних стратегија којима је филозофско мишљење пледирало на повлашћени приступ уметности. У најгрубљим и сасвим апстрактним цртама, ове стратегије могу се изразити на следећи начин:

1) Филозофско мишљење је једино кадро приступити специфичном филозофском садржају који у себи носе дела уметности, а које трансцендира чулно искуство.

2) Филозофско мишљење може разабрати различите нивое феномена уметности, она нам може захватити на тоталитет форми појављивања уметничког дела.

3) Уметност кроз своју аутотелеолошку структуру садржи обећање политичке еманципације, које једино филозофско мишљење може рашифровати и артикулисати. Симбиоза филозофије и уметности утолико добија један утопијско-есхатолошки карактер.

4) Филозофија може да расветли субјективне услове могућности под којима се уметничко дело издваја од предметног света и аутономно вреднује.

Међутим, на путевима традиционалних одговора, низ препрека онемогућава проходност ка актуелној ситуацији, те се тиме питање „Чему естетика?“ заострава у савременом контексту. Говор о садржају истине или о специфичном филозофском садржају уметничких дела, постаје декласиран уметничким праксама 20. века. Већ са праксама обраћања путем манифеста у авангардним покретима са почетка 20. века, а особито са потоњим развојем концептуалне уметности, уметност властитим средствима покушава да пружи концептуални оквир спрам кога ће се управљати чулно искуство уметничког дела. Утолико, концептуална надградња коју покушава да пружи филозофија, чини се, постаје сувишна. Даље, расветљавање предметне структуре и планова феномена уметничког дела, зависи од саме идеје уметничког дела као нечег просторно и временски фиксираног. Међутим, дисоцијација од предметности, до идеје дела, која се спроводи у уметничким тенденцијама неоавангарде и постмодерне као што су хепенинг и перформанс, или у савременој дигиталној уметности,

оставља сасвим скучен простор за овакав тип анализе. Коначно, утопијске наде које су у уметничке праксе и искуство уметности полагале естетике леве провинијенције, затамљене су општим друштвеним кретањима са којима је уметности испреплетена. С једне стране, потпуно апсорбовање популарне културе у тржишне токове, а са друге институционализација високе културе, данас чини наивним говор о утопијским перспективама уметности.

Питање о потреби за естетиком може се поставити и с обзиром на проблем чулности. При формалном заснивању естетике као посебне филозофске дисциплине, Баумгартен је одређује као филозофску науку која се бави проблемима чулности, уметности и лепоте. На који начин наш чулни апарат реагује на перманентно присуство нових, масовних медија у свакодневици, те и да ли естетика треба и може да понуди теоријски оквир за разматрање ових феномена једно је од питања многобројних савремених истраживања.

Утолико, питање које желимо да поставимо овом конференцијом, питање „Чему (још) естетика?“, произилази из неадекватности одговора традиције и изазова које доноси савременост. Да ли естетика може да нађе своје место, да одреди своје координате у хиперпростору уметности данашњице, у пролиферацији праваца, пракси, садржаја унутар њених магловитих хоризоната? Са друге стране, желимо довести у питање и нужност ослањања естетике на данашње уметничке праксе зарад властите легитимације? Јер, можда управо испитивање ограничења традиције естетике представља простор на коме естетике опстаје, и спрам кога отвара своје перспективу ка новом мишљењу.

ЕСТЕТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ
ОМЛАДИНСКА СЕКЦИЈА

ПРОГРАМ СКУПА

ЧЕМУ ЕСТЕТИКА?

Субота, 17.10.2020. године

10:20h Свечано отварање скупа: Уна Поповић, Милош Миладинов и Владимир Миленковић

10:30h Игор Цвејић - Пленарно излагање – Естетика и интерсубјективност

11:00h - 11:20h – Пиће добродошлице

Прва сесија, модератор Владимир Миленковић

11:20h Милош Миладинов – Хајдегеров однос према песништву: проблеми и перспективе

11:35h Горан Вујков – Естетика као нечиста савест филозофије: могућност једне *науке о појединачном*

11:50h Бојан Грујић – Медијализација естетике – трансестетско као банализација уметности

12:05h Ања Цмиљановић – Естетика као логика чулности

12:20h Станислав Шегрт – Платон и *mimesis*: Проблем улоге *mimesis*

12:35h Дискусија након прве сесије

12:50h – 13:15h Пауза

Друга сесија, модератор Милош Миладинов

13:15h Владимир Миленковић – Авангардни манифест као естетички и уметнички документ

13:30h Марија Велинов – Проблематизовање визуелне репрезентације стварности као интермедијална документарна пракса Џефа Вола

13:45h Уна Поповић – Естетика између филозофије и уметности

14:00h Лука Рудић – Рансијер: Режији чулности и политика

14:15h Александар Остојић – Топологија контра геометрије: естетика Мишела Сера

14:30h – 14:45h Завршна дискусија скупа

THE AESTHETIC SOCIETY OF SERBIA

PROGRAMME

WHY AESTHETICS?

Saturday, November 17th, 2020

10:20h Opening ceremony: Una Popović, Miloš Miladinov, Vladimir Milenković

10:30h Igor Cvejić – Keynote speaker – Aesthetics and Intersubjectivity

11:00h - 11:20h Welcome drink

Section A, chairperson Vladimir Milenković

11:20h Miloš Miladinov – Heidegger's Position Regarding Poetry: Problems and Perspectives

11:35h Goran Vujkov – Aesthetics as a Guilty Conscience of Philosophy: The Possibility of a *Science of the Individual*

11:50h Bojan Grujić – Medialization of the Aesthetics – *Transaesthetical* as the Banalisation of Art

12:05h Anja Cmiljanović – Aesthetics as the Logic of Senses

12:20h Stanislav Šegrt – Plato and *Mimesis* – The Problematic Role of *Mimesis*

12:35h Closing discussion for Section A

12:50h – 13:15h Break

Section B, chairperson Miloš Miladinov

13:15h Vladimir Milenković – Avant-Garde Manifesto as an Aesthetic and Artistic Document

13:30h Marija Velinov – Problematising the Visual Representation of Reality as Jeff Wall's Intermedia Documentary Practice

13:45h Una Popović – Aesthetics Between Philosophy and Art

14:00h Luka Rudić – Rancière: Sensuality Regimes and Politics

14:15h Aleksandar Ostojić – Topology vs. Geometry: Aesthetics of Michel Serres

14:30 – 14:45h Closing discussion

САЖЕЦИ ИЗЛАГАЊА /
PAPER ABSTRACTS

ЕСТЕТИКА И ИНТЕРСУБЈЕКТИВНОСТ

Апстракт: Интерсубјективност се у раној модерној естетици појављује као један од најосновнијих њених чинилаца, пре свега, као питање укуса. Упркос увреженом схватању да је естетски доживљај нешто приватно субјективно рани модерни естетичари (попут Шефтсберија, Хјума, Канта итд.) највећи напор су уложили да објасне интерсубјективност овог доживљаја, како наглашавајући његов друштвени карактер тако и објашњавајући захтев за његовом интерсубјективном валидношћу. Притом сам појам интерсубјективности више никако није могао остати исти. Наместо круто схваћене интерсубјективности засноване на општеприхваћеним нормама, препознатљивим колективним обрасцима и појмовима, као и општим правилима, ступио је феномен интерсубјективности који је омогућавао флексибилност, промене, незнање, игру и креацију нових правила. Самим тим ни теорија вредности није могла остати иста, она је морала да омогући не само инвенцију вредности већ и интерсубјективност ново-креираних вредности. У складу са тим морамо поставити неколико питања: (1) у којој мери је естетици својствен феномен интерсубјективности, који друге дисциплине претходно нису успеле да осветле, постао кључан за разумевање политике која је укључивала флексибилност, плуралност и промене, једном речју друштвено-јавног живота (посебно нпр. код Аренд)? (2) у којој мери је разматрање интерсубјективности из естетичке

перспективе изгубило на значају са променама у схватању уметности (пре свега у XX веку)? (3) у којој мери је данас неопходно да се естетика (поново) бави питањем интерсубјективности?

Кључне речи: естетика, интерсубјективност, норме, друштвене промене, естетски доживљај.

Igor Cvejić

AESTHETICS AND INTERSUBJECTIVITY

Summary

In the early modern aesthetics intersubjectivity was one of its key elements, above all, as a problem of taste. Despite the established view that aesthetic experience is something private and subjective, early modern aestheticians (i.e. Shaftesbury, Hume, Kant etc.) made the greatest effort to explain its intersubjectivity; both by emphasizing its social character and by explaining its claim for intersubjective validity. Thereby, the very notion of intersubjectivity could no longer remain the same. Instead of rigidly understood intersubjectivity based on adopted norms, recognizable collective patterns and concepts, as well as general rules, the new phenomenon of intersubjectivity appeared, which enabled flexibility, social changes, absence of conceptual knowledge, play and the creation of entirely new rules. At the same

time, the theory of values could not remain the same: beyond allowing the invention of values new theory of values should also explain intersubjectivity of newly created values. Accordingly, we have to ask ourselves following questions: (1) To what extent has the specific aesthetical phenomenon of intersubjectivity, previously unarticulated in other disciplines, become the key to understanding politics which included flexibility, plurality and social changes, in a word, socio-public life (especially in Arendt)? (2) To what extent has the consideration of intersubjectivity from the aesthetic perspective lost its significance with changes in contemporary arts (particularly in XX century)? (3) To what extent is it today essential for aesthetics (again) to address the issue of intersubjectivity?

Keywords: aesthetics, intersubjectivity, norms, social changes, aesthetic experience.

АВАНГАРДНИ МАНИФЕСТ КАО ЕСТЕТИЧКИ И УМЕТНИЧКИ ДОКУМЕНТ

Апстракт: Пракса саопштавања уметничких интенција манифестом, иако већ присутна у XIX веку, свој замах добија са авангардним покретима почетка XX века. У условима све сложеније механизације производног процеса и стандардизације друштвених пракси у монополистичкој фази капиталистичког развоја са краја 19. и почетка 20. века, уметничка пракса је стављена пред захтев властите легитимације у сложеној друштвеној подели рада. Преузевши манифест као форму обраћања из политичке праксе, уметност прокламацијом захтева за себе политичку субјективност. Мегаломанија овог захтева, међутим, не представља хипертрофију уметничког ега у ситуацији друштвене маргинализације, већ се поставља као захтев за субјективацијом саме уметности. Дакле, није субјективност уметника та која накнадно рефлектује уметничко дело, већ Уметност говори прокламујући властити симболички склоп унутар кога дело тек треба да наступи. Утолико, манифест има дуално биће – он је естетички документ који баца светло на смисао самог уметничког дела, не чинећи то са неке спољашње инстанце, већ као интегрални моменат уметности.

Кључне речи: модернизам, авангарда, манифест, естетика.

AVANT-GARDE MANIFESTO AS AN AESTHETIC AND ARTISTIC DOCUMENT

Summary

The practice of communicating artistic intentions in a manifesto, although already present in the 19th century, gained momentum with the avant-garde movements of the early 20th century. In the conditions of increasingly complex mechanization of the production process and standardization of social practices in the monopolistic phase of capitalist development from the end of the 19th and the beginning of the 20th century, artistic practice was faced with its own legitimacy in the complex social division of labour. Taking the manifesto as a form of address from political practice, art demands political subjectivity for itself by proclamation. The megalomania of this demand, however, does not represent a hypertrophy of the artistic ego in a situation of social marginalization. It is already set as a demand for the subjectivation of art itself. Thus, it is not the subjectivity of the artist that subsequently reflects the work of art, but Art speaks by proclaiming its own symbolic structure within which the work has yet to appear. To that extent, the manifesto has a dual being - it is an aesthetic document that sheds light on the meaning of the work of art itself, not doing so from some external instance, but as an integral moment of art.

Keywords: modernism, avant-garde, manifesto, aesthetics.

ХАЈДЕГЕРОВ ОДНОС ПРЕМА ПЕСНИШТВУ: ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Апстракт: Једна од централних тема Хајдегерове (позне) филозофије јесте покушај заснивања дијалога између мишљења и певања. У овом истраживању, испитиваћемо због чега Хајдегер посвећује многобројне текстове и предавања управо проблему овог односа. Имајући у виду Хајдегерове ставове о уметности из *Извора уметничког дела*, настојаћемо да покажемо и због чега хоризонт традиционалне естетике и њене појмовности није адекватан за захватање овог односа. С тим у вези, показаћемо како напуштање појмовне мреже традиционалне естетике омогућава битно другачији поглед на феномен песништва.

Кључне речи: бивствовање, језик, мишљење, певање, Хајдегер.

Miloš Miladinov

HEIDEGGER'S POSITION REGARDING POETRY: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Summary

One of the central themes of Heidegger's (late) philosophy is the

attempt to establish a dialogue between thinking and poetry. In this research, we will examine why Heidegger dedicates numerous texts and lectures to the problem of this relation. Having in mind Heidegger's views on art from the *The Origin of the Work of Art*, we will try to point out why the horizon of traditional aesthetics and its conceptuality is not adequate for grasping this relation. In this regard, we will examine how leaving the conceptual framework of traditional aesthetics enables a significantly different view of the phenomenon of poetry.

Keywords: Being, language, thinking, poetry, Heidegger.

**ПРОБЛЕМАТИЗОВАЊЕ ВИЗУЕЛНЕ
РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ СТВАРНОСТИ КАО
ИНТЕРМЕДИЈАЛНА ДОКУМЕНТАРНА ПРАКСА
ЏЕФА ВОЛА**

Апстракт: Анализом рада Џефа Вола (*Jeff Wall*) показује се да његова уметничка дела стоје на границама различитих медија и дисциплина. Било кроз реферирање или технику стварања, коју аутор назива кинематографијом, Џеф Вол ни у једном тренутку не производи само фотографију. Поред кретања између дисциплина различитих уметничких медија, аутор се кроз рад креће и између теорије уметности са једне стране и културе сећања са друге стране. Тим трагом, рад се окреће анализи уобичајених схватања визуелне репрезентације, документарности и сећања, као и њиховим односом према истини и стварности, која се проблематизује кроз стваралаштво Џефа Вола. Сећање се, наспрам уобичајеног мишљења, показује као део или аспект имагинације и, као такво, представља основу уметности. Са друге стране, документарност се одваја од стварности и истине и придружује поетичном то јест, такође се показује као део фантастичне функције. Они (сећање и фантазија или имагинација) се свако за себе и заједно удаљују од линеарности времена чиме стварају специфични вид репрезентације који је јасно видљив како у самим делима Џефа Вола, тако и у његовом кинематографском приступу стварању фотографија. Закључује се

да овај уметник ствара чисту или истинску репрезентацију која, наспрам уобичајених очекивања и веровања, не пружа чињенице о стварности, већ се показује као припадајућа простору фантазије.

Кључне речи: визуелна култура, кинематографија, репрезентација, култура сећања, имагинација, фантазија.

Marija Velinov

PROBLEMATIZING THE VISUAL REPRESENTATION OF REALITY AS JEFF WALL'S INTERMEDIA DOCUMENTARY PRACTICE

Summary

By analyzing Jeff Wall's work we can see that his works of art stand between different media and disciplines. Whether through referring or his technique, which he calls cinematography, Jeff Wall never produces only photography. In addition to being in between different art media disciplines, he also moves between art theory on the one hand and cultural memory on the other. With this in mind, the paper focuses on the analysis of common understandings of visual representation, documentary and memory, as well as their relationship to truth and reality, which is problematized through Jeff Wall's work. Memory, as opposed to common thinking, is shown as a part or aspect of the imagination and, as such, is the basis of art. On the other hand,

the documentary separates itself from reality and truth and turns to the poetic, that is, it also partially serves the fantastic. They (memory and fantasy or imagination) move away from the linearity of time, thus creating a specific type of representation that is clearly visible both in the works of Jeff Wall and in his cinematic approach to photography. We can conclude that this artist creates a pure or true representation which, contrary to usual expectations and beliefs, does not provide facts about reality, but shows itself as belonging to the realm of fantasy.

Keywords: visual culture, cinematography, representation, memory culture, imagination, fantasy.

ЕСТЕТИКА КАО НЕЧИСТА САВЕСТИ ФИЛОЗОФИЈЕ: МОГУЋНОСТ ЈЕДНЕ НАУКЕ О ПОЈЕДИНАЧНОМ

Апстракт: Аутор у овом раду настоји да сагледа проблемски карактер естетике као филозофске дисциплине. Разумевајући естетику у њеном традиционалном кључу из перспективе њеног оснивача Баумгартена, примећујемо на који начин фундаментална места једне науке бивају доведена у питање. Проблем заснивања саме науке, проблем естетског искуства, перцепције, онтолошког карактера уметничког дела као и бројна друга питања, морају се нужно изнова постављати. Спрам самог карактера оног естетског, које је уско везано за партикуларно, конкретно, непоновљиво и јединствено, оно потврђује полазне претпоставке о естетици као „немогућој” науци. Аутор ће из тих позиција осветлити проблемски карактер наведених одредби као и понудити могућност приступа самим естетским феноменима, те покушати да на традиционалне естетичке проблеме одговори у савременом кључу, ослањајући се на методске приступе феноменолошке естетике, превасходно феноменологије Николаја Хартмана, Романа Ингардена и Мартина Хајдегера. Понуђеним приступом, представићемо на који начин питање „Чему естетика?” управо имплицира нужност такве дисциплине као што је естетика као једна наука о појединачном.

Кључне речи: Баумгартен, естетика, естетско искуство, феноменологија, Хајдегер, Хартман, Ингарден.

**AESTHETICS AS A GUILTY CONSCIENCE OF
PHILOSOPHY: THE POSSIBILITY OF A SCIENCE OF
THE INDIVIDUAL**

Summary

In this paper, the author will present the problematic character of aesthetics as a philosophical discipline. Understanding aesthetics in its traditional key from the perspective of its founder Baumgarten, we notice how the fundamental places of a science are called into question. The problem of founding science itself, the problem of aesthetic experience, perception, the ontological character of a work of art, as well as numerous other questions, must necessarily be asked again. Contrary to the very character of the aesthetic, which is closely related to the particular, concrete, unrepeatable and unique, it confirms the initial assumptions about aesthetics as an "impossible" science. From these positions, the author will point the problematic character of the above provisions as well as offer the possibility of access to aesthetic phenomena themselves, and try to answer traditional aesthetic problems in a modern way, relying on methodological approaches of phenomenological aesthetics, primarily phenomenology by Nikolai Hartmann, Roman Ingarden and Martin Heidegger. With the offered approach, we will present in what way the question "Why aesthetics?" it just implies the necessity of such a discipline as aesthetics as one science of the individual.

Keywords: Baumgarten, aesthetics, aesthetic experience, phenomenology, Heidegger, Hartmann, Ingarden.

ТОПОЛОГИЈА КОНТРА ГЕОМЕТРИЈЕ: ЕСТЕТИКА МИШЕЛА СЕРА

Апстракт: Критикујући традиционалне метафизичке обрасце који у свом фокусу нису имали односе, стања, кретања и динамику, већ су се усмеравали искључиво на супстанцији или есенцију, Сер ће понудити занимљиво тумачење топологије као могућег сагледавања света. Сер супротставља топологију геометрији, истичући да, док нам геометрија увек нуди статичку слику, топологија је знатно динамичнија и осетљивија за варијабилне димензије простора. Притом, топологија се не поставља само наспрам статичности геометрије, већ и насупрот линеарности времена. Задатак рада је да покаже зашто топологија простора превазилази линеарне границе времена и статичност геометрије, те зашто се може тврдити да оваква Серова концепција има естетских елемената. Доказујући Серову тезу, рад ће истовремено износи ново светло сагледавања естетике и сазнајних могућности које такво гледиште носи са собом.

Кључне речи: Сер, топологија, време, метеорологија, простор, естетика.

TOPOLOGY VS. GEOMETRY: AESTHETICS OF MICHEL SERRES

Summary

By Criticizing traditional metaphysical approaches which focused solely on substance or essence, completely neglecting relationships, states, movements, and dynamics, Serres offers an interesting interpretation of topology as a possible way to approach understanding of the world. Ser opposes topology to geometry, emphasizing that while geometry always offers us a static picture, topology is much more dynamic and sensitive to variable prepositional dimensions of space. In doing so, the topology is placed not only against the staticity of the geometry, but also against the linearity of time. The task of the this paper is to show why the topology of space exceeds the linear boundaries of time and the static nature of geometry, and why it can be argued that such Serres concept has aesthetic elements. Arguing Serr's thesis, the paper will simultaneously present a new light of perceiving aesthetics and the epistemological possibilities that such a view brings with it.

Keywords Serres, topology, time, meteorology, space, aesthetics.

ЕСТЕТИКА ИЗМЕЂУ ФИЛОЗОФИЈЕ И УМЕТНОСТИ

Апстракт: Основна тема овог рада је разматрање потенцијала односа филозофије и уметности, а у отклону спрам традиционалних и двадесетовековних његових тумачења. Насупрот традицији, која за филозофију резервише теоријски надређену позицију у односу на уметност, те која подразумева непосредовану транспарентност уметности, као предмета филозофског просуђивања, тврдимо начелни проблемски карактер овог односа, као и принципијелну презасићеност феномена уметности у погледу на могућности његове филозофске обраде. У погледу на савремене тенденције, испитујемо утврђене тезе о битно теоријском карактеру уметности, какве заступају концептуална уметност са једне, односно постмодернистичке и постструктуралистичке филозофије са друге стране. Свему наведеном у позитивном гесту супротстављамо продуктивни однос уметности и филозофије, који би могао да резултује како уметничким делима, тако и филозофским рефлексјама новог типа, а који би се остварио у непосредној интеракцији филозофа и уметника. Овако постављен однос у раду ће бити представљен сходно потенцијалима даљег развоја естетике, како у погледу њеног метода, тако и у погледу њеног теоријског, односно појмовног апарата.

Кључне речи: естетика, филозофија, уметност, слика, појам.

AESTHETICS BETWEEN PHILOSOPHY AND ART

Summary

The main topic of this paper is the reflection on the relationship between philosophy and art, in view of the critique of traditional and contemporary understanding of such relationship. Against the tradition of aesthetics, which stands for the theoretical primacy of philosophy with regard to the arts, and which presupposes that art, as a subject of philosophical reflections, is transparent and entirely open for theoretical understanding, I argue for the essentially problematic character of the relationship between philosophy and art, as well as for the fundamental over-saturatedness of the phenomenon of art with regard to its philosophical conceptualization. Against the contemporary ideas, I will question the idea of the essentially theoretical character of art, presented with conceptual art, as well as with postmodernistic and poststructuralistic philosophies. Taking into account all those positions, I will argue for the productive relationship between art and philosophy, which could result in artworks, but also with philosophical reflections of a new kind, which would be realized in unmediated collaboration between and artist and a philosopher. Such relationship between art and philosophy will be presented mainly with regard to the potentials of future development of aesthetics in view of its methodology, but also in view of its theoretical, that is, its conceptual apparatus.

Keywords: aesthetics, philosophy, art, image, concept.

ЕСТЕТИКА КАО ЛОГИКА ЧУЛНОСТИ

Апстракт: Питање чему још естетика није питање које је карактеристично само за савремено постмодернистичко доба. Ово питање, у нешто другачијим облицима, поставља се кроз целу историју филозофије. Да бисмо покушали да расветлимо одређене аспекте тог питања, ваљало би се вратити на сам почетак естетике као филозофске дисциплине, односно Александру Баумгартену као њеном оснивачу. Под утицајем Лајбница и Волфа, Баумгартен заснива естетику као својеврсну логику чулности. Но, под логиком чулности, чулног опажања, Баумгартен не подразумева да се закони из сфере разума, логички закони, примене на чулност, већ да се из саме чулности извуче принцип њене законитости. Чулности је потребна дисциплина која ће пружити структуру чулном сазнању, као што логика то ради у домену разумског сазнања. На тај начин Баумгартен, имајући у виду појам логике чулности, не само да рехабилитује чулно сазнање као сазнање, већ и враћа чулности релевантан статус у оквиру човекових душевних моћи. Враћањем чулности на позицију хуманитета, овако схваћена естетика за свој главни циљ, односно сврху, има усавршавање човека. Полазећи од чулности, човек сам себе обликује, може да постане савршенији уз помоћ естетског искуства које је искуство лепог са обзиром на уметничко дело.

Кључне речи: естетика, логика, чулност, сазнање, лепо, уметност, искуство, наука.

AESTHETICS AS THE LOGIC OF SENSES

Summary

The question of the purpose of aesthetics is not a question that is characteristic only for postmodern age. This question, in somewhat different forms, has been topical throughout the history of philosophy. In order to try to shed light on certain aspects of that question, we should return to the very beginning of aesthetics as a philosophical discipline, that is, to Alexander Baumgarten as its founder. Under the influence of Leibniz and Wolf, Baumgarten founded aesthetics as a kind of logic of senses. However, under the logic of senses, Baumgarten does not mean that laws from the sphere of reason, logical laws, are applied to senses, yet that the principle of its functioning is extracted from senses themselves. Senses need some kind of discipline that will provide structure to empirical knowledge, as well as logic does in the domain of rational cognition. In that manner, Baumgarten not only rehabilitates empirical knowledge as knowledge, yet he also restores to the senses the relevant status within the human mental structure. Aesthetics understood in this way has, as its main goal transformation of man. Starting from senses and empirical knowledge, a person can be transformed and reshaped; man can become more perfect with the help of an aesthetic experience which is an experience of beauty with regard to a work of art.

Keywords: aesthetics, logic, senses, knowledge, beauty, art, experience, science.

МЕДИЈАЛИЗАЦИЈА ЕСТЕТИКЕ – *ТРАНСЕСТЕТСКО* КАО БАНАЛИЗАЦИЈА УМЕТНОСТИ

Апстракт: Аутор у овом раду сагледава на који начин естетизација свакодневне реалности повратно утиче на однос естетике спрема њених предметних подручја: чулног искуства, лепоте и уметности. С тим у вези, аутор се ослања на Бодријарову тезу да је уметност изгубила жељу за илузијом, у корист уздизања свих ствари у једну естетску баналност. Естетика постаје *трансестетском*, а уметност прозирном у општој *медијализацији света*. Радикалнију рефлексiju даје Пол Вирилио, који говори о *естетици нестајања* као естетици савремених медија која потискује све раније начине манифестовања стварности. По Вирилију, медијски плурализам доводи до деформације слике саме стварности, а Бодријар види резултат трансестетског у уздизању слике до чисте фигурације. Уместо аутентичних уметничких дела, данас се сусрећемо са одсуством форме и критеријума естетских феномена, одсуством жеље да се кроз медијум уметности тумачи сама стварност. Уметнички феномени се не могу више сагледавати из визуре традиционалне естетике, као филозофске дисциплине која би се бавила проблемом лепог у уметности. Медији, моћ масовне репродукције и аутоматизација стварности имају пресудну улогу у трансформацији нашег чулног искуства. Уметничко дело, у својим новим формама репрезентације, представља највећи изазов

традиционалном појму естетике. Ако идеја уметности, по Бодријару, нема у себи више ничег естетског у традиционалном смислу те речи, да ли естетика остаје релевантна у савременом добу као филозофска рефлексива о уметности? Аутор у овом истраживању настоји да прикаже на који начин смо, у ери трансестетске симулације, осуђени на равнодушност и одсуство традиционалних естетичких критеријума. Аутор износи тезу да ово води нужном захтеву да естетика мора константно преиспитивати и мењати свој смисао и улогу, уколико жели да одговори на савремене захтеве хипер-брзог развоја уметности, али и чулности као такве.

Кључне речи: Бодријар, естетика, медији, *трансестетско*, уметност, Вилирио.

Bojan Grujić

MEDIALIZATION OF THE AESTHETICS – TRANSAESTHETICAL AS THE BANALISATION OF ART

Summary

In this paper, the author questions in which way aestheticization of the everyday reality retrospectively affects relationship between aesthetic and its area of expertise: aesthetic experience, beauty and the art. In this regard, author relies upon Bodrillards' thesis that the art lost its wish for

illusion, in favor of ascension of all things in their banality. Aesthetic becomes transaesthetical and art becomes transparent in the universal *medialization of the world*. Paul Virilio gives more radical reflection. He talks about *aesthetic of disappearance* as the aesthetic of contemporary media, which repress all the earlier manifestations of the reality. For Virilio, media pluralism brings deformation of our picture of the world and for Baudrillard sees result of the transaesthetical in the ascension of a picture to the pure figuration. Instead of authentic works of the art, today, we encounter absence of the form and the criteria for the art and the absence of wish to understand world through the art as a media. Art phenomena can't be judged through perspective of aesthetic, as a philosophical discipline which problematized beauty of art any more. Media, power of massive reproduction and automatization of the reality have crucial role in the transformation of our aesthesis. Work of the art, in its new forms, represents the biggest challenge to traditional concept of aesthetic. If the idea of the art, for Baudrillard, doesn't have in itself nothing aesthetic any more in the traditional meaning of that word, does aesthetic stays relevant in the contemporary age as a philosophical reflection of the art? In this paper, author seeks to show, in which way are we, in the era of the transaesthetic simulation, convicted to indifference and the absence of the traditional aesthetic criteria. Author's thesis is that this leads to necessary demand for aesthetic to continuously asks about and transforms its' meaning and role in the contemporary hiper-fast evolution of the art and our aesthesis as a whole.

Keywords: aesthetic, art, Baudrillard, media, *transaesthetical*, Virilio.

Станислав Шегрт

ПЛАТОН И *MIMESIS*: ПРОБЛЕМ УЛОГЕ *MIMESIS*

Апстракт: Аутор у тексту настоји да прикаже једно читање Платона и његовог појма *mimesis*, најпримарније кроз *Државу*, инспирисаним делима Жил Делеза *Логика Смисла* и *Шта је то филозофија?*. Кроз онтолошку нит водиљу коју Платон успоставља, на делу је пажљиво читање које супростављене појмове уметника и филозофа, *mythos-a* и *logos-a*, *tehne-a* и *i logos-a* покушава да осветли у наизглед прикривеним значењима која су на делу. Налик палимпсесту, овакво читање пружа да се стара или радије прикривена значења појаве као ново тумачење Платона и његовог учења о *mimesis-u*.

Кључне речи: Делез, филозоф краљ, копија, *mimesis*, мит, Платон, симулакрум, уметник.

Stanislav Šegrt

PLATO AND *MIMESIS*: THE PROBLEMATIC ROLE OF *MIMESIS*

Summary

In the text the author is presenting a way of reading Plato and his concept of *mimesis*, mainly through his magnum opus which is “The

Republic”, inspired by the works of Gilles Deleuze such as “The Logic of Sense” and “What is philosophy?”. Through the ontological line which Plato sets throughout his work the reading takes place as it examines the juxtaposed concepts of the artist and the philosopher, *mythos* and *logos*, *tehne* and *logos*, so that it may present a subtle questioning of legitimacy based on the source and meaning of the concepts alleged difference. As is the nature of palimpsest, this reading will allow the old and the rather hidden meanings to surface as a different interpretation of Plato and his concept of *mimesis*.

Keywords: artist, Deleuze, mimesis, mythos, philosopher king, Plato, simulacrum.

Лука Рудић

РАНСИЈЕР: РЕЖИМИ ЧУЛНОСТИ И ПОЛИТИКА

Апстракт: У овом раду покушаћемо да контекстуализујемо Рансијерове погледе на естетику и уметност. Рансијер *aisthesis* разуме као концепт режима чулности, а не само као уметност или естетику у традиционалном смислу. Полазећи од тога, покушаћемо на његовом трагу да доведемо режиме чулности у везу са *политиком* и *полицијом*. Оба ова појма код Рансијера имају специфично значење, другачије у односу на свакодневни говор. Користећи Рансијеров концепт *несагласности* и својеврсну историју естетике и њеног односа са политичким, кроз *режиме уметности* покушаћемо да дамо одговор на питање о сврси естетике на трагу Рансијеровог мишљења.

Кључне речи: режиме чулности, режиме уметности, естетика, Рансијер, политика, полиција, несагласје.

Luka Rudić

RANCIÈRE: SENSUALITY REGIMES AND POLITICS

Summary

In this paper we will try to contextualize Rancière's views on aesthetics

and art. Rancière understands *aisthesis* as concept of regimes of sensible, not just as an art or aesthetics in the traditional sense. Starting from that, we will try, within his footsteps, to bring the regimes of sensible in relationship with *politics* and *police*. Both of these terms have a specific meaning in Rancière, different in relation to everyday speech. Using Rancière's concept of *dissensus* and kind of history of aesthetics, and its relationship with political through *art regimes*, we will try to answer on question of the purpose of aesthetics in the wake of Rancière's opinion.

Keywords: regime of sensible, art regimes, aesthetics, Rancière, politics, police, dissensus.

CIP